

as in उच्छिलीन्द्र q. v.; Me. 11. -2 The flower of the plantain tree; अधिपुरन्धि शिलीन्द्रसुगन्धिभिः Si. 6. 32; or अलिनारमतालिनी शिलीन्द्रे 72. -3 Hail.

शिलीन्द्रकम् A mushroom, fungus.

शिलीन्धी 1 Earth, clay. -2 A small earthworm.

शिलीपदः Elephantiasis.

शिलूष Aegle Marmelos (बिल्व).

शिलेय a. 1 Rocky, stony. -2 Hard as rock or stone; P. V. 3. 102. -यम् 1 Benzoin. -2 Bitumen.

शिल्पम् [शिल्-पक् Uṇ. 3. 28] 1 An art, a fine or mechanical art; (64 such arts are enumerated). -2 Skill (in any art); craft; शिल्पोपचारयुक्ताश्च निपुणाः पण्ययोषितः Ms. 9. 259; पात्रविशेषे न्यस्तं गुणान्तरं व्रजति शिल्पमाधातुः M. 1. 6. -3 Ingenuity, cleverness. -4 Work, manual work or labour; विसर्गारत्यर्थं भिजल्पशिल्पाः Bhāg. 5. 11. 10. -5 A rite, ceremony. -6 A kind of ladle or spoon used at sacrifices. -7 Form, shape. -8 Creation, procreation. -Comp. -कर्मन् n., -क्रिया any manual labour, handicraft. -कारः, -कारकः, -कारिका, -कारिन् m. an artisan, a mechanic; Kau. A. 1. 10. -गृहम्, -गेहम् a workshop, manufactory. -जीविन् an artisan, a mechanic. -विद्या 1 mechanical science. -2 any manual skill, handicraft. -शालम्, -ला a workshop, manufactory (a technical school). -शास्त्रम् 1 a book on any art, fine or mechanical. -2 mechanics. -स्थानम् skill in art; Buddh.

शिल्पकम् A kind of drama (exhibiting magical and mystical rites).

शिल्पा A barber's shop.

शिल्पिक a. Manual, mechanical. -कम् 1 Any handicraft or mechanical art. -2 = शिल्पकम् q. v.

शिल्पिन् a. 1 Relating to a fine or mechanical art. -2 Mechanical. -m. 1 An artisan, artist, a mechanic; Ms. 10. 120. -2 One who is skilled in any art.

शिव a. [श्यति पापं शो-वन् पृषो०] 1 Auspicious, propitious, lucky; इयं शिवाया नियतेरिवायतिः Ki. 4. 21; 1. 38; R. 11. 33. -2 In good health or condition, happy, prosperous, fortunate; तीर्थेन मूर्ध्न्यधिकृतेन शिवः शिवोऽभूत् Bhāg. 3. 28. 22; शिवानि वस्तीर्थजलानि कच्चित् R. 5. 8 (= अनुपल्वानि, 'undisturbed'); शिवास्ते पन्थानः सन्तु 'a happy journey to you', 'God bless (or speed) you on your journey'. -वः 1 N. of the third god of the sacred Hindu Trinity, who is entrusted with the work of destruction, as Brahman and Viṣṇu are with the creation and preservation, of the world; एको देवः केशवो वा शिवो वा Bh. 2. 115. -2 The male organ of generation, penis. -3 An auspicious planetary conjunction. -4 The Veda; अद्भ्यूलः जनपदाः शिवशूलश्चतुष्पथाः Mb. 3. 188. 42. -5 Final beatitude.

-6 A post to which cattle are tied. -7 A god, deity. -8 Quick-silver. -9 Bdellium. -10 The black variety of thorn-apple. -11 Rum, spirit. -12 Buttermilk. -13 A ruby. -14 Time (काल). -वी (m. dual) Śiva and Pārvatī; कथयति शिवयोः शरीरयोगं विषमपदा पदवी विवर्तनेषु Ki. 5. 40. -वम् 1 Prosperity, welfare, well-being, happiness; तं धर्मेऽभिषु पुत्रेषु शिवं पृष्ट्वा Rām. 7. 33. 13; तव वर्त्मनि वर्ततां शिवम् N. 2. 62; Ratn. 1. 2; R. 1. 60. -2 Bliss, auspiciousness. -3 Final beatitude. -4 Water. -5 Sea-salt. -6 Rock-salt. -7 Refined borax. -8 Iron. -9 Myrobalan. -10 Sandal. -Comp. -अक्षम् = रुद्रक्ष q. v. -अपर a. cruel. -अरातिः a heretic (lit. a disbeliever in Śiva). -आत्मकम् rock-salt. -आदेशकः 1 the bearer of auspicious news. -2 a fortune-teller. -आलयः 1 Śiva's abode. -2 the red basil. (-यम्) 1 a temple of Śiva. -2 a cemetery. -इतर a. inauspicious, unlucky; शिवेतरक्षतये K. P. 1. -इष्टा Dūrvā grass. -कर (शिवकर also) a. conferring happiness, auspicious. -कीर्तनः N. of Bhṛṅgi. -केसरः Mimulus Elengi (बकुल). -गति a. prosperous, happy. -धर्मजः the planet Mars; cf. पुरा दक्षविनाशाय कुपितस्य त्रिशूलिनः । अपतद् भीमवक्त्रस्य स्वेदबिन्दु-ललाटजः ॥ शान्तिप्रदानात् सर्वेषां प्रहाणां प्रथमो भव । अङ्गारक इति ख्यातिं गमिष्यसि घरात्मज ॥ Matsya P. -चतुर्दशी the fourteenth day of the dark half of Māgha; see शिवरात्र. -ज्ञा a female devotee of the Śaiva sect. -ताति a. 1 having an auspicious end, conferring or conducive to happiness, propitious; प्रयत्नः कृत्स्नोऽयं फलतु शिवतातिश्च भवतु Mā. 6. 7; न्यषेवेतां विशेषेण शिवतातिमुं शिवम् Śiva B. 23. 56. -2 tender, merciful, not demoniacal; मा पृतनात्वमुपगाः शिवतातिरेधि 9. 49. (-तिः) auspiciousness, happiness. -तालः (in music) a kind of measure. -दत्तम् the discus of Viṣṇu (सुदर्शन). -दारु n. the Devadāru tree. -दिग् the north-east. -द्वती epithet of Durgā. -द्रुमः the Bilva tree. -द्विष्टा the Ketaka tree. -धातुः 1 quick-silver. -2 milk stone. -पदम् final liberation, emancipation. -पुरम्, -पुरी N. of Vārāṇasī. -पुराण N. of one of the eighteen Purāṇas. -प्रियः 1 a crystal. -2 the Baka tree. -3 the thorn-apple. (-यम्) = रुद्रक्ष q. v. (-या) the goddess Durgā. -वी (वी) जम् quick-silver. -भारतम् the historic poem on the life of Shivāji the great (1630-1680) by his contemporary poet Paramānanda. -मल्लकः the Arjuna tree. -मार्गः final liberation. -रसः the water of boiled rice (three days old, hence fermented). -राजधानी N. of Benares. -रात्रिः f. the fourteenth day of the dark half of Māgha on which a rigorous fast is observed in honour of Śiva; शैवो वा वैष्णवो वापि यो वा स्यादन्यपूजकः । सर्वं पूजाफलं हन्ति शिवरात्रिबहिर्मुखः ॥ Īśvarasambhitā. -लिङ्गम् 1 Śiva worshipped in the form of a Phallus. -2 a temple dedicated to the worship of the Liṅga. -लोकः the world of Śiva. -चलुभः the mango tree. (-भा) 1 white rose. -2 Pārvatī. -वल्ली Acacia Concinna (Mar. शिकेकाई). -वाहनः a bull. -व्रतिन् one engaged in a vow of standing on one foot.